

## Справа “Матенціо проти Франції” (Matencio v. France)

У рішенні, ухваленому 15 січня 2004 року у справі “Матенціо проти Франції”, Суд постановив, що:

- не було порушення ст. 3 Конвенції стосовно заборони нелюдського чи такого, що принижує людську гідність поводження;
- не виникло жодного окремого питання в межах застосування ст. 2 Конвенції.

### **Обставини справи**

Заявник, Джул Матенціо, є громадянином Франції, народився 1948 року. На час подання скарги він відбував у в'язниці округу Поїссі довічне ув'язнення, до якого заявника було засуджено за вчинення вбивства ще у 1981 році.

8 грудня 1995 року у заявника стався серцевий напад, який призвів до істотної шкоди його здоров'ю: йому паралізувало праву частину тіла, а також виникли проблеми з мовою. Відтак, заявник мав провести наступних 16 місяців у лікарні в'язниці округу Фрешнес. Обсяг втрати заявником дієздатності станом на 1997 рік становив, за оцінками медиків-експертів, 80%.

Після проходження курсу лікування заявник виявив бажання, щоб його повернули до в'язниці округу Поїссі, де б він міг знаходитись у спеціально обладнаній для неповносправних камері та мав би можливість підтримувати контакти зі своєю сім'єю і друзями. У висновку головного лікаря Амбулаторно-консультаційного лікувального центру, розміщеного у в'язниці, вказувалося поміж іншим, що заявник потерпав від дії тяжких наслідків хвороби, що зі свого боку потребувало постійного лікування та фізіотерапевтичних заходів для відновлення функцій організму.

Після того, як лікар висловив своє занепокоєння станом здоров'я п. Матенціо, у червні 2000 року начальник в'язниці округу Поїссі поінформував заявника, що він шукає можливості для забезпечення заявнику надання цілодобової медичної допомоги. Оскільки у в'язниці, де відбував покарання заявник, не було умов і засобів, які б уможливили постійний лікарський догляд за пацієнтом, начальник в'язниці запропонував заявнику переведення до міської в'язниці Парижу, де в будь-який час доби заявник міг би отримувати необхідну медичну допомогу, перебуваючи в окремій камері. Заявник відмовився від такої пропозиції. У листі до Державної інспекції з соціальних питань п. Матенціо вказував на те, що він не просив, аби його перевели до іншої в'язниці, він бажав, щоб йому було забезпечено належне лікування там, де він перебував, оскільки його сім'я і друзі мешкали в окрузі Поїссі.

Як згодом виявилось з листа міжнародної організації “Міжнародне спостереження за в'язницями”, підписаного у грудні 2000 року й адресованого регіональному відділу контролю над в'язницями, заявник не звертався з клопотанням про те, аби його було переведено до іншої в'язниці, а медична допомога, що йому надавалась у в'язниці округу Поїссі, як вбачалось, була цілком адекватною стану його здоров'я.

У лютому 2001 року, після раптового погіршення стану здоров'я заявника, його було госпіталізовано, хоча й не на довгий термін. 26 листопада 2001 року суддя регіонального відділення Апеляційного суду Версалью, ухвалив рішення, в якому зазначалося, що стан здоров'я п. Матенціо вимагає такого лікування, яке не може бути забезпечене в умовах в'язниці, і тому засудженого має бути звільнено на поруки. Рішення в частині звільнення заявника набуло чинності 14 грудня 2001 року.

### **Зміст рішення Суду**

Покликаючись на порушення ст. 2 і ст. 3 Конвенції, заявник оскаржував умови його тривалого тримання у в'язниці з огляду на тяжкий стан його здоров'я.

Стосовно питання про те, чи умови ув'язнення заявника відповідали стану його здоров'я, Суд зауважив, що законодавство Франції надало повноваження відповідним державним органам на вжиття конкретних заходів у випадках, коли засуджені потерпали від серйозних проблем зі здоров'ям. Нові судові процедури, запроваджені відповідно до закону від 15 червня 2000 року та закону від 4 березня 2002 року, були здатні забезпечувати достатні гарантії охорони здоров'я і добробуту в'язнів з огляду на обов'язок держави

належним чином виконувати вимоги рішення про ув'язнення. Наприклад, відповідно до закону від 15 червня 2000 року однією з підстав для передання (звільнення) особи на поруки могла бути необхідність у наданні цій особі лікування. Окрім того, відповідно до закону “Про права пацієнтів” від 4 березня 2002 року було передбачено можливість зупинення виконання вироків щодо осіб, котрі страждають на хворобу, яка загрожує їх життю, або тоді, коли стан здоров'я засудженого є несумісним із умовами тривалого ув'язнення.

Попри те заявник не міг бути переданий на поруки доти, доки закон про це не набув чинності (це сталося у 2001 році), і, зрозуміло, що до цього моменту не було можливості зупинити виконання вироку стосовно заявника, оскільки відповідний закон набував чинності ще пізніше.

Стосовно питання про те, чи тривале ув'язнення заявника було настільки суворим, аби його слід було кваліфікувати як неналежне поводження у контексті ст. 3 Конвенції, Суд зазначив, що рівень автономності, наданий заявнику, уможлиблював задоволення ним своїх щоденних потреб, зокрема вимог гігієни та дієти. Крім того, заявнику була цілком забезпечена можливість читати і писати, яка, як вбачалось, особливо важила для нього.

Суд зауважив, що заявник відмовився від пропозиції начальника в'язниці округу Поїссі про переведення до іншої в'язниці, де п. Матенціо було б забезпечено безперервний медичний догляд. У своєму листі до Державної інспекції з соціальних питань заявник зазначав, що він ніколи не просив перевести його до іншої в'язниці, він лише хотів, щоб йому було забезпечено належне лікування. У зв'язку з цим Суд зазначив, що у листі правозахисної організації “Міжнародне спостереження за в'язницями” вказувалося на те, що лікування і медичний догляд, надавані заявнику у в'язниці округу Поїссі, цілком відповідали стану його здоров'я.

Суд звернув увагу на те, що після перебування заявника у лікарні його було переведено до в'язниці округу Поїссі за його ж власним бажанням. Крім того, заявник не оскаржував того, що на початку 2000 року він відмовився від переведення до в'язниці округу Фрешнес для надання йому тієї медичної допомоги, яка повніше б відповідала стану його здоров'я на той час.

Зважаючи на викладене, Суд дійшов висновку про відсутність підстав вважати, що поводження з боку відповідних державних органів із заявником було настільки суворим, аби його слід було кваліфікувати як неналежне поводження у контексті ст. 3 Конвенції.

Стосовно можливого застосування ст. 2 Конвенції Суд дійшов висновку, що підстав для її застосування не було.

*Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПРН України М.Ю. Пришляк та П.М. Рабіновичем.*